

Aalto-yliopisto
Perustieteiden
korkeakoulu

Puutavaran sahauksen optimointi (valmiin työn esittely)

Valtteri Vironmäki

20.3.2024

Ohjaaja: Jussi Leppinen

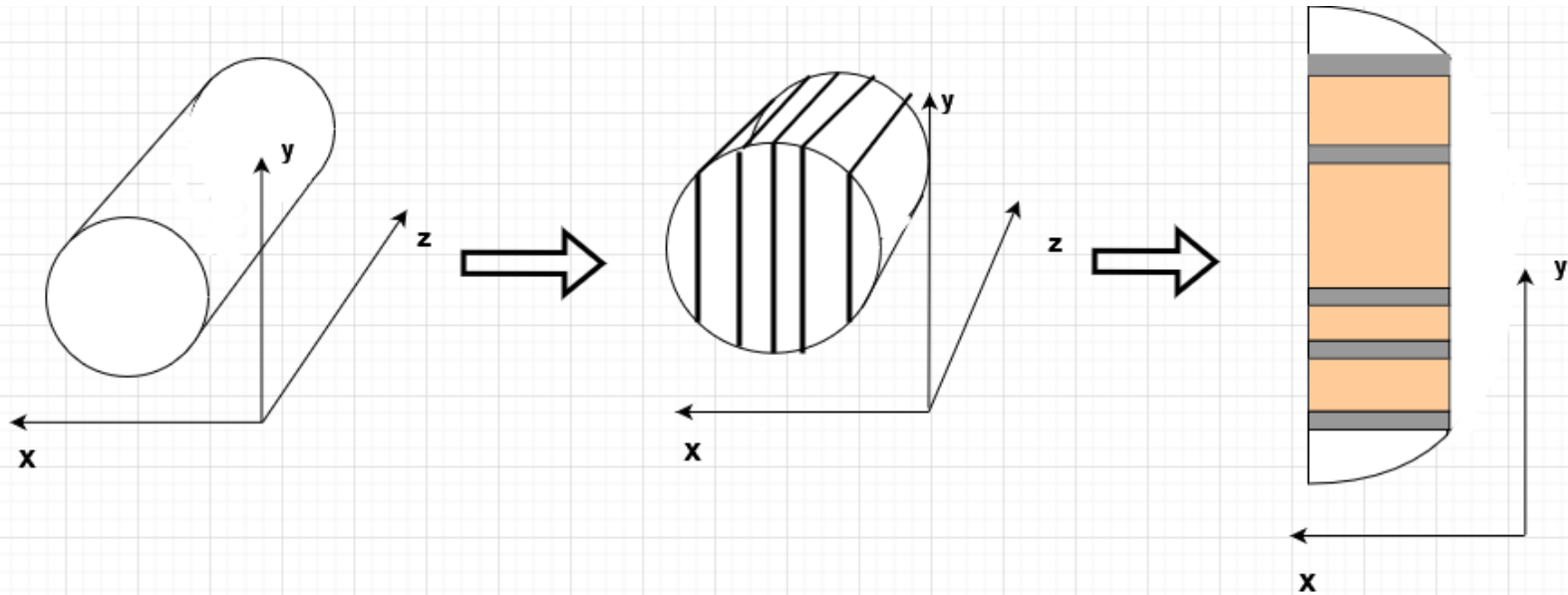
Valvoja: Ahti Salo

Kaikki oikeudet pidätetään.

Tausta

- Sahausongelma:
  - Mikä on optimaalinen tapa sahata tukki puutavaratuotteiksi, kun:
    - Eri kokoisten ja laatuisten tuotteiden kysyntä ja hinta tiedetään
    - Raaka-aineen geometria ja laatu tunnetaan
- Työssä rakennettiin optimointimalli, joka antaa optimaalisen sahauksen
- Vertailtiin mallin toimintaa eri optimointitavoitteilla ja tuotteiden kysynnöillä

”Optimaalinen” sahaus tässä työssä

1. Alkuperäinen tukki

2. Tukin sahaaminen
lankuiksi

3. Läpisahattu lankku
puutavaraksi

- Tukit sahataan vakiopaksuiksi lankuiksi
- Työssä etsitään optimaalinen lankun sahaus puutavaraksi selkäreppu-ongelmana

Selkärepputehtävä

- Optimointitehtävänä:

$$\begin{aligned} \max_x \quad & \sum_{i=1}^m c_i x_i \\ \text{s.t.} \quad & \sum_{i=1}^m a_i x_i \leq b \\ & x_i \in \mathbb{Z} \\ & x_i \geq 0 \end{aligned}$$

- Eri optimointitavoitteet tarkoittavat eri arvoja hintakertoimille c_i
- Työssä vertailtiin kolmea tapausta: hintakerroin vastaa joko markkinahintaa, tuotteen leveyttä, tai päivittyvää dynaamista hintaa ($c_i = \max(0, \text{markkinahinta} * (1 - \text{tuotettu}/\text{kysyntä}))$)
- Tehtävä ratkaistaan Gilmoren ja Gomoryn algoritmeilla

Simulaatio

Algorithm 2 Simulaatio

Anna eri puutavaratuotteiden joukko I , sekä näiden leveydet a_i
Alusta jokaisen tuotteen arvo c_i
Alusta jokaisen tuotteen kysyntä d_i
Alusta jokaisen tuotteen tuotettu määrä p_i , alussa $p_i = 0 \forall i \in I$
Alusta käytettyjen tukkien määrä $L = 0$
while $\exists i : d_i \geq p_i$ **do**
    Sahataan r -säteinen tukki N lankuksi
    for Jokaiselle lankulle $n = 1, \dots, N$: **do**
        if Lankun leveys $w_n > \min a_i$, missä $i = 1, \dots, m$ **then**
            Sahataan lankku pienemmiksi kappaleiksi (alg. 1)
        end if
    end for
     $L = L + 1$
    Päivitetään p_i
    Jos käytössä on dynaaminen hinta, päivitetään c_i
    if $p_i \geq d_i$ **then**
         $c_i = 0$
    end if
end while

Simulaation lähtöarvot

- Tukin säde $r \sim \text{Tas}(150, 300)$ (mm)
- Hinnat, mitat, kysynnät:

Taulukko 1: Eri tuotteiden markkinahinnat ja mitat, jotka vastaavat likipitäen työn tekohetkellä voimassa olevia myymälähintoja sekä mittoja ([Kesko, 2024](#)).

	Tuote 1	Tuote 2	Tuote 3	Tuote 4	Tuote 5
Mitat (mm X mm)	21X48	48X48	48X73	48X125	48X150
Markkinahinta (€/m)	0.65	1.25	1.89	3.25	3.95
Hinta / leveys	0.03095	0.02604	0.02589	0.02600	0.02633

Taulukko 2: Vertailtavat tilauskirjat

Mitat (mm X mm)	Tilauskirja 1	Tilauskirja 2
21X48	500	125
48X48	370	270
48X73	320	350
48X125	270	410
48X150	225	500

Tulokset, käytetty raaka-aine

Taulukko 3: Sahattujen tukkien lukumäärän keskiarvot ja keskihajonnat

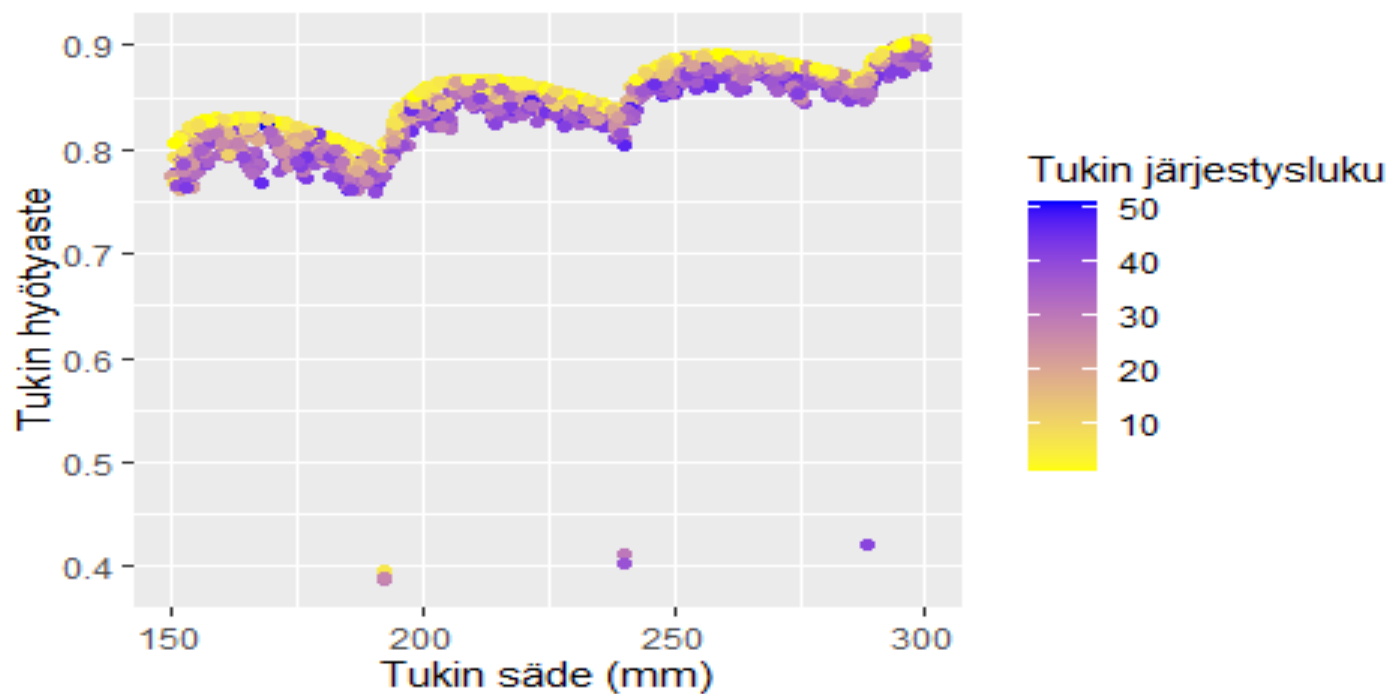
	Tavoite 1, tilauskirja 1	Tavoite 2, tilauskirja 1	Tavoite 3, tilauskirja 1	Tavoite 1, tilauskirja 2	Tavoite 2, tilauskirja 2	Tavoite 3, tilauskirja 2
Keskiarvo	43.584	42.998	42.7	60.721	62.007	59.425
Keskihajonta	2.601	2.710	2.677	3.288	3.2067	3.144

Taulukko 4: Raaka-ainekustannukset eri tavoitteilla ja tilauskirjoilla. Lisäksi esitetty tuotteista saatavan markkinahinnan sekä keskimääräisen raaka-ainekustannusten suhde

	Tavoite 1, tilauskirja 1	Tavoite 2, tilauskirja 1	Tavoite 3, tilauskirja 1	Tavoite 1, tilauskirja 2	Tavoite 2, tilauskirja 2	Tavoite 3, tilauskirja 2
Keskiarvo (€)	517.14	511.07	506.00	721.00	734.62	706.13
Keskihajonta (€)	9.06	8.44	9.93	10.01	10.63	10.50
Suhde	6.108	6.180	6.230	6.077	5.973	6.214

Tulokset, hyötyaste

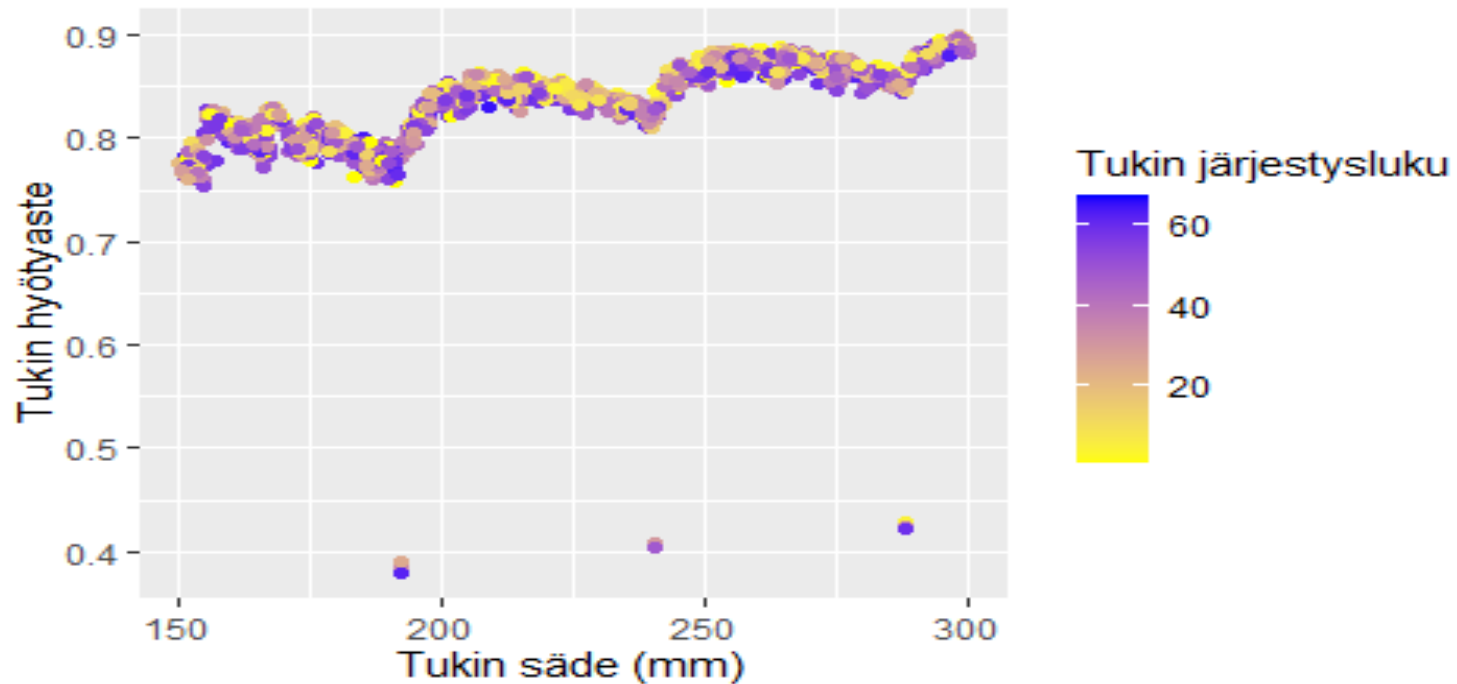
- Sahattujen tukkien hyötyaste, kun hintakertoimet vastaavat tuotteiden leveyksiä ja kysynnät tilauskirjaa 1

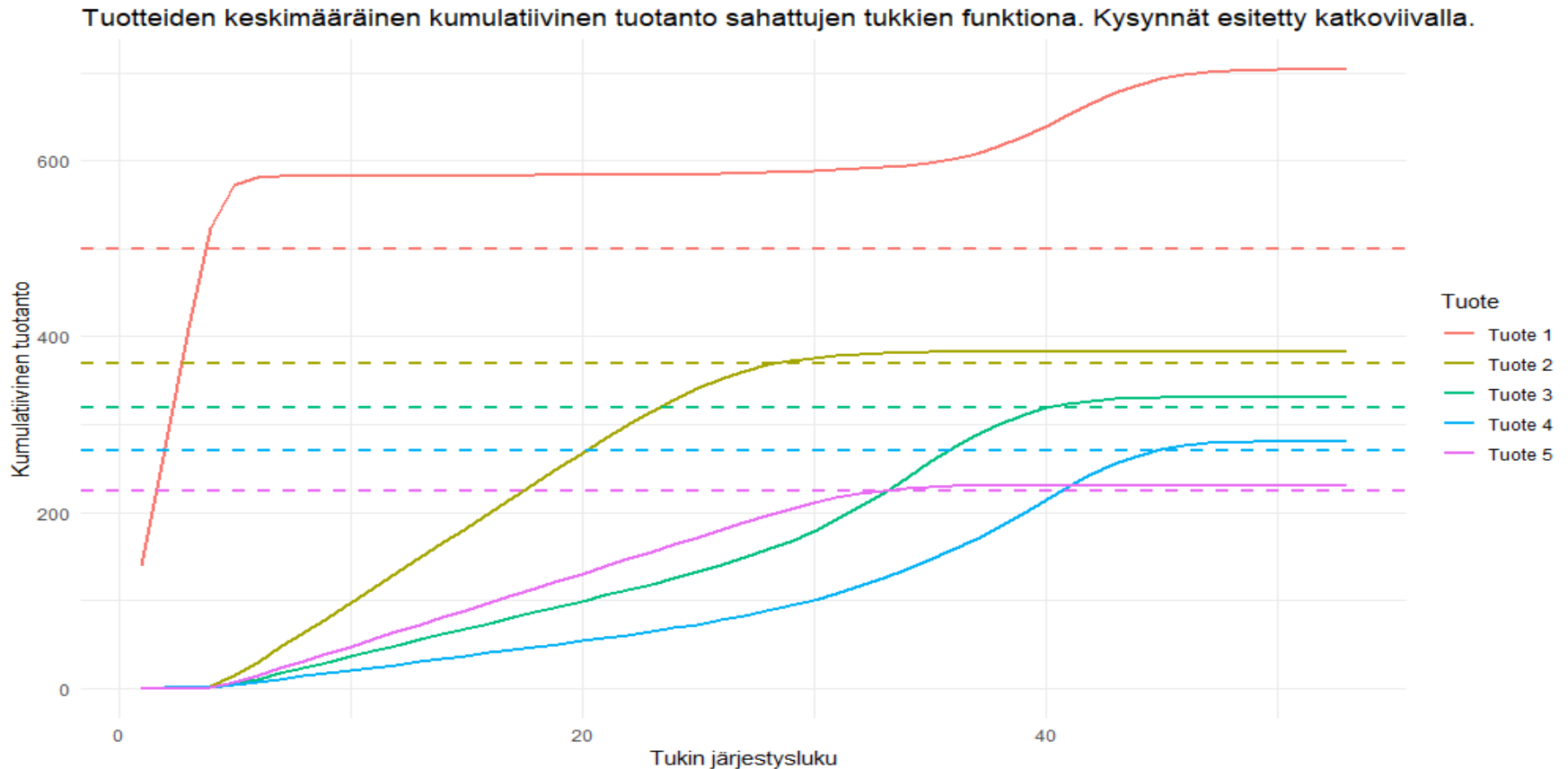
Tulokset, hyötyaste

- Sahattujen tukkien hyötyaste, kun hintakertoimet vastaavat tuotteiden dynaamisia hintoja, ja kysynnät tilauskirjaa 2

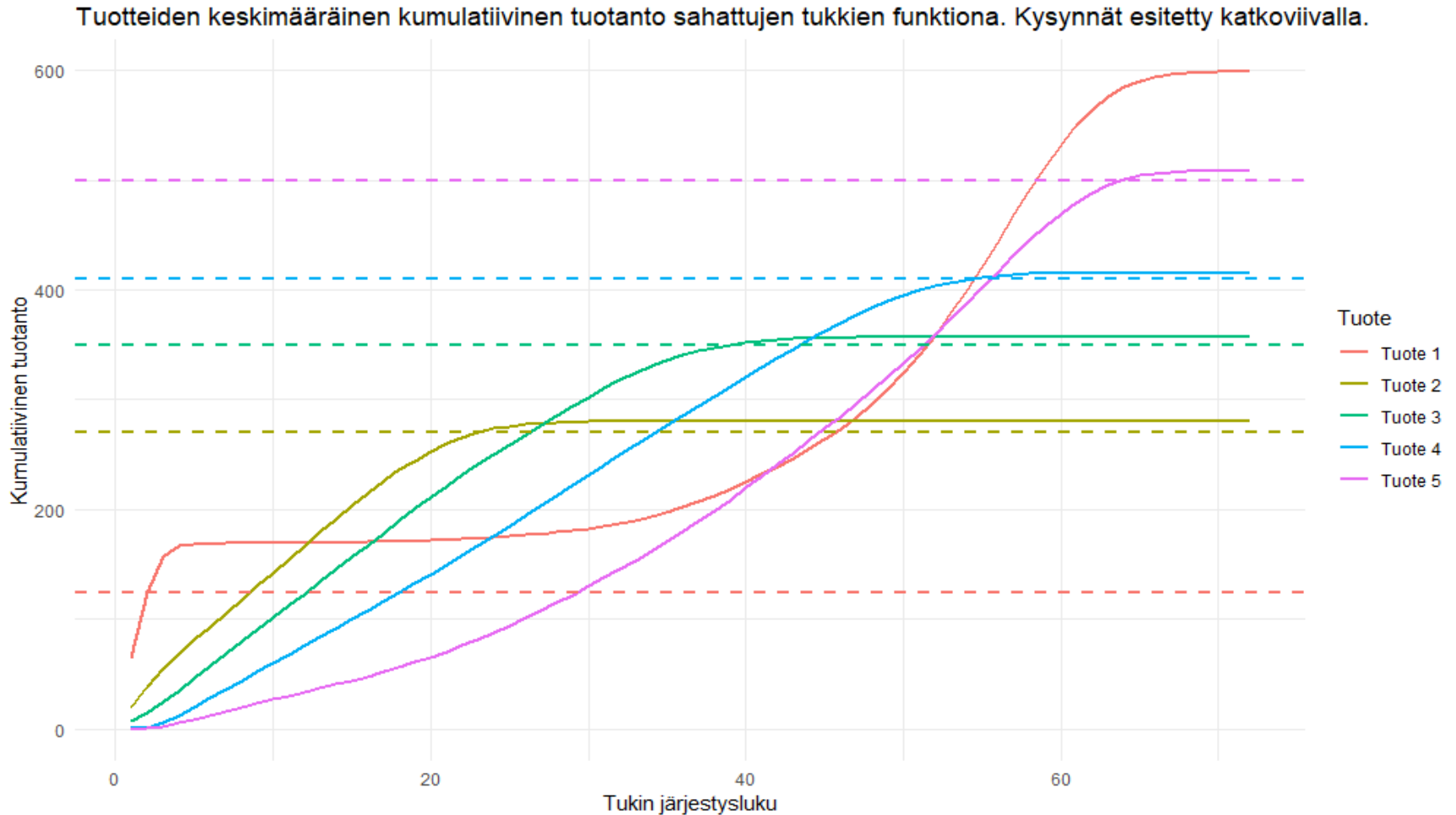
Tulokset, tuotannon sujuvuus

- Hintakertoimet vastaavat markkinahintoja, kysynät tilauskirjaa 1

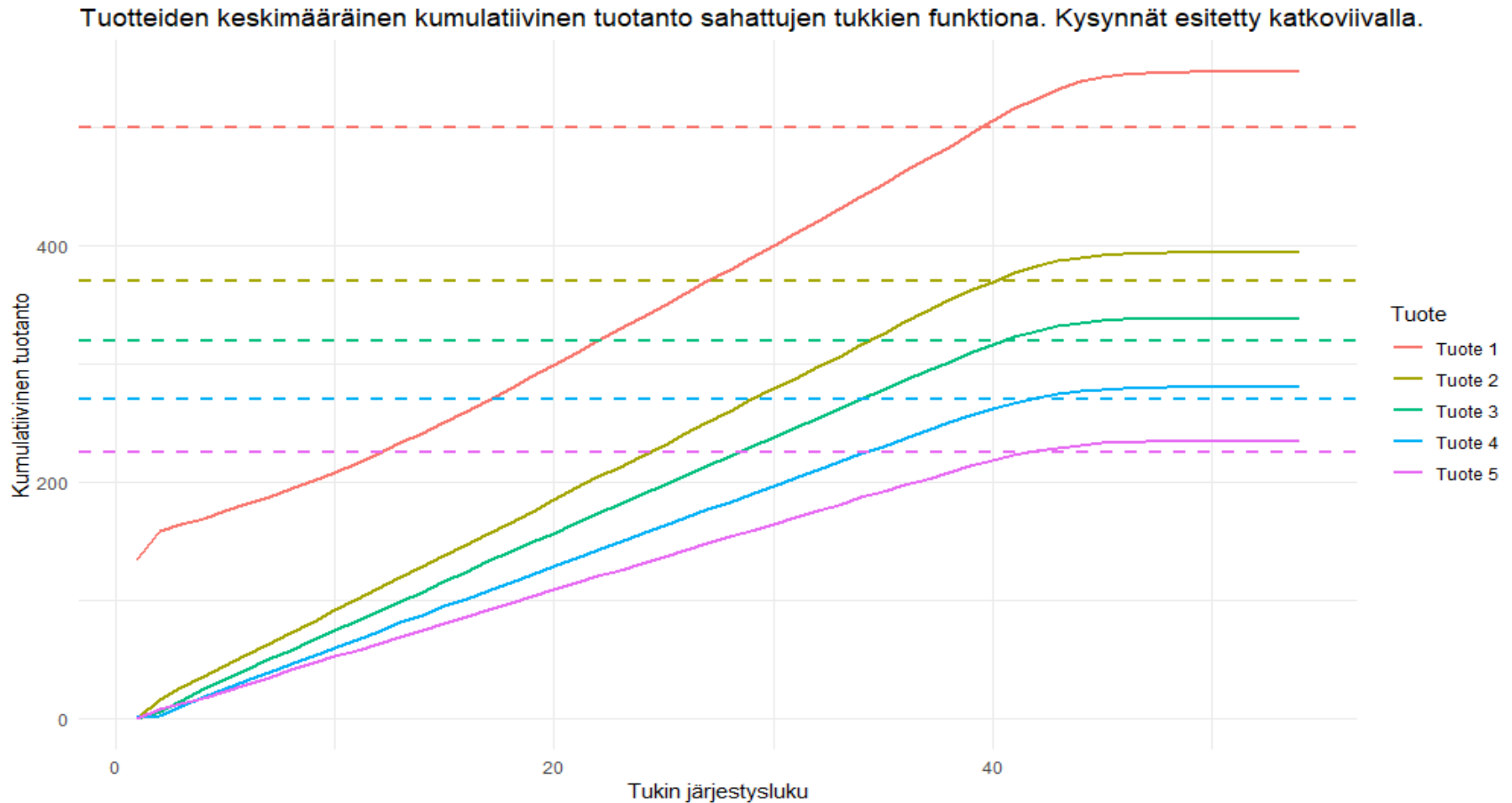
Tulokset, tuotannon sujuvuus

- Hintakertoimet vastaavat leveyksiä ja kysynnät tilauskirjaa 2

Tulokset, tuotannon sujuvuus

- Hintakertoimet vastaavat dynaamisia hintoja ja kysynät tilauskirjaa 1

Johtopäätökset

- Päivittyvä hinta tehokkain materiaalikulutuksen sekä varaston tasapainon kannalta
- Yksinkertaistukset vaikuttavat yleispätevyyteen:
  - vakio lankun paksuus ja pieni tuotevalikoima
  - laatuselkkojen sivuuttaminen
  - tukkien geometria
- Mitä ei tutkittu
  - Tukkien lajittelun vaikutus tuotantoon
  - Eri tavat sahata lankut

Lähteet

- G. Scheithauer, Introduction to Cutting and Packing Optimization, *International Series in Operations Research & Management Science*, Springer International Publishing, 2018
- C. Todoroki ja M. Rönnqvist, Dynamic Control of Timber Production at a Sawmill with Log Sawing Optimization, *Scandinavian Journal of Forest Research*, 17(1): 79-89, 2002
- J. Geerts, Mathematical solution for optimising the sawing pattern of a log given its dimensions and its defect core, *New Zealand Journal of Forestry Science*, 14(1): 124-134, 1984